

December 2018

LAAT GEEN ENKEL KIND ACHTER

INTEGREER KINDERRECHTEN VOLLEDIG IN DE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aanbevelingen van het Platform voor kinderrechten in de ontwikkelingssamenwerking (PKIO) voor kandidaten voor de federale verkiezingen in 2019

Kinderen en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Kinderen maken 30% van de wereldbevolking uit. Van de 2,2 miljard kinderen in de wereld leeft bijna 2 miljard in een ontwikkelingsland. Het belang van kinderen is niet te onderschatten: iedereen wordt als kind geboren en de jonge generatie bepaalt de toekomst.

In 2015, een jaar na het aantreden van de huidige regering, legde de wereld een nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030 vast¹. Centraal in deze agenda staat het principe “*leave no one behind*”, de overtuiging dat we doelbewuste inspanningen moeten doen om de meest kwetsbare personen niet te vergeten.

In de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking blijven kinderen bijzonder kwetsbaar. Dit terwijl ze in sommige landen, waaronder Niger of Mali, meer dan de helft van de bevolking uitmaken². In Mali gaat bijna 40% van de kinderen niet naar de lagere school³. In Niger moet drie op de vier meisjes trouwen voor haar achttiende verjaardag⁴.

De laatste jaren werden de rechten van miljoenen kinderen onder druk gezet door politieke regimes, conflicten en klimaatrampen. In Nigeria werden reeds meer dan 1000 meisjes van hun vrijheid beroofd door Boko Haram⁵. Door het geweld in de Democratische Republiek Congo zijn meer dan 850.000 kinderen ontheemd⁶. In Yemen riskeren 5 miljoen kinderen hongersdood⁷. Bijna 160 miljoen kinderen leven vandaag in gebieden van hoge of extreem hoge droogte⁸.

We zagen gelukkig ook een aantal hoopvolle evoluties. België bemachtigde een zitje in de VN-Veiligheidsraad en engageerde zich om de noden en rechten van kinderen in gewapende conflicten hoog op de internationale agenda te plaatsen. De Verenigde Naties keurden een nieuwe ambitieuze jeugdstrategie goed. Een aantal belangrijke stappen werden gezet om de SDGs te halen.

Maar we kunnen en moeten meer doen. Geen enkele duurzame ontwikkelingsdoelstelling zal bereikt worden zonder rekening te houden met de bijzondere situatie waarin kinderen zich bevinden. Kinderen zijn niet enkel slachtoffers, maar ook actoren die actief mee nadenken over oplossingen voor de problemen waarmee we geconfronteerd worden. De manier waarop kinderen vandaag leven, groeien en participeren, bepaalt hoe de toekomst eruit zal zien. Enkel door alle kinderen gezond en veilig te laten opgroeien, in hun materiele en sociale noden te voldoen en hun rechten volledig te respecteren, kunnen we cycli van armoede en geweld doorbreken.

Investeren in kinderen is de sleutel voor een duurzame ontwikkelingspolitiek.

---

¹ Resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 25 september 2015, [Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development](#).

² UN DESA. 2015. [Population Division](#).

³ [UNESCO Statistics](#). 2017.

⁴ UNFPA. 2012. [Child marriage](#).

⁵ UNICEF. 2018. [More than 1,000 children in northeastern Nigeria abducted by Boko Haram since 2013](#).

⁶ UNICEF. 2017. [850,000 children displaced by violence in Democratic Republic of the Congo's volatile Kasai region](#).

⁷ Save the Children. 2018. [Yemen: An Additional One Million Children at Risk of Famine as Food and Fuel Prices Soar](#).

⁸ UNICEF. 2016. [Unless We Act Now](#).

Hoog tijd om kinderrechten volledig te integreren in de Belgische ontwikkelingspolitiek

In 2005 werden de kinderrechten opgenomen in de Belgische wet op ontwikkelingssamenwerking als vierde transversaal thema. In elke actie van de Belgische ontwikkelingssamenwerking moest voortaan rekening gehouden worden met de kinderrechten. In 2013 werd in de nieuwe wet kinderrechten als transversaal thema geschrapt. Kinderrechten vielen voortaan onder de hoofding mensenrechten (“mensenrechten, met inbegrip van de rechten van het kind, ...”) en werden beschouwd als prioritair thema. Dit is een stap terug. **Wanneer de noden en rechten van kwetsbare groepen niet expliciet en apart benoemd worden, dreigen ze vergeten of doelbewust genegeerd te worden.** Door kinderrechten onder de bredere noemer mensenrechten te plaatsen, riskeren we dus dat er in de Belgische ontwikkelingssamenwerking niet genoeg rekening mee gehouden zal worden.

Daarom is het essentieel om de kinderrechten op een transversale wijze op te nemen in de ontwikkelingspolitiek, zodat elke actie getoetst moet worden aan het kinderrechtenkader. Wanneer het VN-Kinderrechtenverdrag een centralere rol krijgt, wordt de actieve rol van kinderen als rechthebbenden in plaats van passieve ontvangers van liefdadigheid gepromoot en gevaloriseerd. Kinderen maken een derde van de wereldbevolking uit. Tegen 2030 zullen de meeste geboortes plaatsvinden op het Afrikaanse continent⁹. Als we met deze realiteit geen rekening houden, zullen we de ontwikkelingsdoelstellingen van de Belgische wet op ontwikkelingssamenwerking en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen niet behalen en dus geen duurzame effecten genereren.

Hoewel de noden bleven groeien, ging er de laatste jaren niet genoeg aandacht naar kinderrechten in de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Het gebrek aan aandacht voor kinderen en hun rechten valt bijvoorbeeld af te leiden uit het **gebrek aan een duidelijke strategie**. De eerste, en de laatste, strategienota voor kinderrechten in de ontwikkelingsamenwerking dateert van 2008. In die periode bepaalden de millenniumdoelstellingen nog steeds het globale kader voor ontwikkeling en was er van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen nog geen sprake. Ook bestond het derde optioneel protocol (over individuele klachten) aan de VN-Kinderrechtenconventie nog niet.

Sinds 2008 zijn er reeds vier nieuwe Ministers voor ontwikkelingssamenwerking geweest en is de wet al veranderd. De huidige minister De Croo legt sterk de nadruk op gendergelijkheid, maar het is nog niet duidelijk hoe de Belgische ontwikkelingssamenwerking inspeelt op de intersectie tussen vrouwen- en kinderrechten. Er zijn ook een aantal nieuwe belangrijke internationale teksten die een impact hebben op het leven van kinderen, bijvoorbeeld de recente Verklaring van New York voor vluchtelingen en migranten. Het is evident: de verschillende actoren van de Belgische ontwikkelingssamenwerking hebben een nieuw strategisch document nodig dat verduidelijkt waarom en op welke manier zij rekening moeten houden met de kinderrechten.

Het gebrek aan een duidelijke strategie voor kinderrechten in de ontwikkelingspolitiek gaat samen met een **gebrek aan middelen**. Over het algemeen is België steeds verder verwijderd van haar wettelijke verplichting (0,7% van het BNI): er gaat nu slechts 0,45% van het BNI naar ontwikkelingssamenwerking¹⁰. Dit terwijl de noden er niet bepaald op achteruit gaan. Ook op sectoren die essentieel zijn voor kinderen, zoals onderwijs en gezondheidszorg, is veel bespaard geweest.

Hoog tijd voor een volledige integratie van de kinderrechten in de Belgische ontwikkelingspolitiek!

---

⁹ UNICEF. 2017. Génération 2030. Afrique 2.0. Favoriser les investissements dans l'enfance pour bénéficier du dividende démographique.

¹⁰ CNCD. 2018. Aide belge au développement, rapport 2018.

Ook kwetsbare kinderen en meisjes hebben (kinder)rechten

In de Belgische partnerlanden zijn verschillende groepen kinderen kwetsbaar¹¹. Kinderen die de ouderlijke zorg verloren of dreigen te verliezen (bijna 10% van alle kinderen ter wereld¹²), kinderen in straatsituaties, of kinderen zonder geboorteregistratie blijven bijzonder kwetsbaar, zeker omdat de Belgische partnerlanden geen duidelijke beleidsmaatregelen nemen om hen te beschermen¹³.

Ook meisjes zijn kwetsbaar. Ze staan voor meervoudige uitdagingen: op basis van gender, leeftijd, beperking, armoede of etniciteit worden ze geconfronteerd met stereotypes en discriminatie. Meisjes moeten vaker dan jongens hun schoolparcours vroegtijdig stoppen en worden vaker het slachtoffer van gendergerelateerd geweld. Hun potentieel gaat vaker verloren door een gebrek aan mogelijkheden en een miskennis van hun talenten en kracht. Ontwikkelingsinvesteringen werpen pas echt hun vruchten af wanneer ze rekening houden met de bijzondere rechten en noden van meisjes.

De Belgische ontwikkelingsamenwerking focust steeds meer op gendergelijkheid. Gendergelijkheid begint bij gelijke kansen en rechten voor jongens en meisjes. Pas wanneer de rechten van meisjes, die op de intersectie tussen kinderrechten en vrouwenrechten liggen, hoger op de agenda komen te staan, kunnen we een duurzame, inclusieve en doordachte ontwikkelingspolitiek garanderen.

Aandacht voor de rechten van de meest kwetsbare kinderen, in het bijzonder van meisjes en kinderen die de ouderlijke zorg verloren of dreigen te verliezen, kinderen in straatsituaties, en kinderen zonder geboorteregistratie, is essentieel voor een inclusieve en duurzame Belgische ontwikkelingspolitiek.

---

¹¹ Kwetsbare kinderen en jongeren zijn zij die minder kansen hebben in vergelijking met hun leeftijdgenoten omdat ze geconfronteerd worden met bepaalde situaties of obstakels:

Sociale obstakels: gelinkt aan gender, religie, beperking, drugs(verleden), crimineel gedrag of verleden, weeskinderen, ...

Economische obstakels: armoede, financiële problemen, werkloosheid, ...

Educatieve obstakels: laag niveau, school niet kunnen afmaken, ...

¹² SOS Children Villages. 2016. Child at risk. The most vulnerable children: who they are and why they are at risk.

¹³ SOS Children Villages, Barnebyer. 2016. In The Blind Spot. Documenting the situation of children without parental care or at risk of losing it.

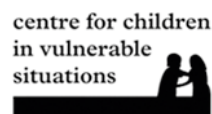
Aanbevelingen

Het VN-Kinderrechtenverdrag biedt een omvattend juridisch kader voor de rechten van het kind. Deze rechten waarborgen is een *conditio sine qua non* voor duurzame ontwikkeling. Als kinderrechtenactoren vragen wij daarom aan de Belgische ontwikkelingssamenwerking om kinderrechten volledig te integreren in de ontwikkelingspolitiek.

1. Leg het belang van het kinderrechtenkader in de Belgische ontwikkelingssamenwerking wettelijk vast: laat elke ontwikkelingsinterventie – en uitgave toetsen aan de kinderrechten zodat geen enkel kind, ook niet het meest kwetsbare vergeten wordt. Stem dit af met de doelstellingen rond gendergelijkheid, zodat ook rechten van meisjes gerespecteerd worden.
2. Investeer daadwerkelijk in kinderen in de partnerlanden: besteed 0,7% van het BNI aan ontwikkelingssamenwerking en spendeer minstens 15% daarvan aan onderwijs en 15% aan gezondheidszorg.
3. Zorg er voor dat in de Belgische ontwikkelingssamenwerking geen enkel kind achtergelaten wordt: investeer specifiek in kwetsbare groepen, zoals meisjes, jonge kinderen, kinderen met een beperking, kinderen zonder ouders of voogd, straatkinderen ... . Heb ook bijzondere aandacht voor de noden en rechten van kinderen tijdens humanitaire crisissen.
4. Werk een duidelijke strategie uit voor de effectieve integratie van de kinderrechten in de Belgische ontwikkelingssamenwerking samen met experts uit het terrein en zorg er voor dat deze strategie coherent is met andere beleidsdomeinen en andere prioriteiten, waaronder gendergelijkheid, milieu en landbouw.
5. Integreer het kinderrechtenkader volledig in de werking van de verschillende actoren van de gouvernementele ontwikkelingssamenwerking, o.a. door regelmatige vormingen voor het personeel. Zorg er voor dat de rechten van meisjes en andere kwetsbare kinderen genoeg aan bod komen in deze vormingen.
6. Faciliteer de integratie van het kinderrechtenkader in de werking van andere actoren van de ontwikkelingssamenwerking, zoals het middenveld, de academische wereld en bedrijven. Zorg er voor dat dit kader ook gelinkt wordt aan andere rechtenkaders, zoals CEDAW (het VN-vrouwenverdrag) of UNCRDP (het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap).
7. Moedig partnerlanden aan om eventuele voorbehouden aan het VN-Kinderrechtenverdrag in te trekken en ondersteun hen in het correct en tijdig rapporteren aan het VN-Kinderrechtencomité en het opvolgen van de *Concluding Observations* en *General Comments*.
8. Besteed in de Belgische rapportage aan het VN-Kinderrechtencomité voldoende aandacht aan hoe de Belgische ontwikkelingssamenwerking andere landen ondersteunt om de rechten van het kind te doen respecteren.

9. Zet de rechten van kinderen, met bijzondere aandacht voor meisjes en andere kwetsbare kinderen, op de agenda van internationale ontwikkelingsinstellingen, zoals de Wereldbank, VN-agentschappen en de Europese instellingen.

Het Platform Kinderrechten in Ontwikkelingssamenwerking (PKIO) is een informeel samenwerkingsverband met een expertise inzake kinderrechten en ontwikkelingssamenwerking.

PROF WOUTER VANDENHOLE (UNIVERSITEIT ANTWERPEN)

LUISA MARIA AGUILAR (ONAFHANKELIJK EXPERTE)